

Izdajatelj in založnik: Zavod RS za šolstvo

Predstavnica: Jasna Rojc

Uredniški odbor: dr. Gregor Antolčič, ZRC SAZU Zagodovinski inštitut Milka Kosa; Dunja Mušič, Zagodovinski arhiv Ljubljana; Dragica Babič, Šolski center Celje, Gimnazija Lava; Jana Bec, Osnovna šola Prule, Ljubljana; dr. Dragica Čuč, Znanstveno-raziskovalno središče Koper; mag. Mateja Drnovšek Zvonar, Osnovna šola Polje, Ljubljana; Štefan Harkai ml., Osnovna šola Puconci; Brigita Praznik Lokar, Osnovna šola Danile Kumar, Ljubljana; mag. Nataša Robežnik, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije; Damjan Snoj, Osnovna šola Marije Vere, Kamnik; Vanja Sossou, Večstopenjska šola, Gorica, Italija; dr. Mojca Šorn, Inštitut za novejšjo zgodovino; Srečko Zgaga, Gimnazija Poljane; Kiti Jurica Korda, Gimnazija Dubrovnik, Hrvaška; Dr. Marija Wakounig, Inštitut za vzhodnoevropsko zgodovino Univerze na Dunaju, Avstrija; Dr. Luka Zibelnik, State University Cleveland, Ohio, ZDA, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Odgovorna urednica: dr. Vilma Brodnik

Naslov uredništva: dr. Vilma Brodnik, Zavod RS za šolstvo OE Ljubljana, Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana, tel.: 01/236 31 19, faks: 01/236 31 50, e-naslov: vilma.brodnik@zrss.si

Urednica založbe: Simona Vozelj

Jezikovni pregled: Tine Logar

Prevod povzetkov v angleščino: Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec Škraba s. p.

Oblikovanje: Studio Aleja d. o. o.

Računalniški prelom: Cicero d. o. o.

Tisk: Present d. o. o.

Naklada: 480 izvodov

Fotografija na naslovnici: Kovač Joc Čudovan, rekonstruirana kovaška delavnica na razstavi *Nekoč je bil Gutenwerd* v Narodnem muzeju Slovenije. (Foto: Veronika Špeh.)

Naročila: ZRSŠ – Založba, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana, e-naslov: zalozba@zrss.si, faks: 01/300 51 99

Naročnina: Letna naročnina (2 številki): 33,00 EUR za ustanove; 24,75 EUR za fizične osebe; 12,50 EUR za dijake, študente, upokojece; cena posamezne številke v prosti prodaji je 20,00 EUR. V cenah je vključen DDV.

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

REVIJI NA POT

Kulturni in zgodovinski spomin

Leto 2024 je Vlada Republike Slovenije razglasila za leto generala Rudolfa Maistra, saj smo obeleževali 150. obletnico njegovega rojstva in 90. obletnico njegove smrti. Leto 2024 pa je zaznamovala tudi 20. obletnica vstopa Slovenije v Evropsko unijo. Obeh obletnic se spominjamo tudi v tokratni *Zgodovini v šoli*. Generalu Rudolfu Maistru sta namenjena dva članka v rubriki *Izpostavljam*. V prvem so predstavljena literarna dela za otroke in mladino, v katerih je obravnavan general Rudolf Maister (avtorica mag. Jerica Pavšič), v drugem pa sta predstavljena zgodovinska vloga in pomen generala Rudolfa Maistra (avtor Luka Klajderič, Osnovna šola Marije Vere Kamnik).

Tudi 20. obletnici vstopa Slovenije v Evropsko unijo smo v rubriki *Izpostavljam* namenili dva članka. V prvem je na temelju preučevanja primarnih zgodovinskih virov predstavljen proces pridruževanja Slovenije Evropski uniji v obdobju 1989–2004 (avtorica dr. Tjaša Konovšek, Inštitut za novejšjo zgodovino), drugi pa obravnava slovensko evropsko pot in temelji na pričevanjih politikov, prvih slovenskih evropskih poslancev in drugih pomembnih osebnosti, zaslužnih za vključitev Slovenije v Evropsko unijo, in časopisnih člankih, vključeno pa je tudi avtentično fotografsko gradivo (avtorja Barbara Kočvar in Sebastian Korenič Tratnik, Muzej novejšje in sodobne zgodovine Slovenije).¹

V *Zgodovini v šoli* smo se že večkrat ukvarjali s kulturo spominjanja ob različnih obletnicah pomembnih zgodovinskih dogodkov. Kulturi spominjanja smo namenili celo nekatere tematske številke.² S kulturo spominjanja pri obeleževanju različnih pomembnih zgodovinskih obletnic namreč pomembno prispevamo k spodbujanju večje motivacije in zanimanja za učenje zgodovine, upoštevajoč učne strategije s poudarjeno aktivno vlogo učencev v učnem procesu.

Obe obletnici omogočata pri pouku zgodovine spodbujanje in ohranjanje kulturnega in zgodovinskega spomina. Pri kulturnem spominu gre v veliki meri za kolektivne predstave, povezane z identiteto skupnosti in njenimi vrednotami in tradicijo. Zato je velikokrat simboličen in idealiziran, vsebuje tudi mite in legende ter se izraža prek ustnega izročila, ritualov, literature, umetnosti, arhitekture idr. Povezan je z narodnimi junaki (zgodovinskimi osebnostmi) in pomembnimi dogodki. Po drugi strani pa zgodovinski spomin temelji na zgodovinski znanosti in znanstvenih dokazih iz relevantnih zgodovinskih virov. Zgodovinski spomin ustvarjata znanstveno raziskovanje in interpretacija preteklosti na temelju analize empiričnih informacij in kritične refleksije zgodovinskih dogodkov pojavov in procesov.

¹ Ob vstopu Slovenij v Evropsko unijo leta 2004 je izšla tematska številka, posvečena temu pomembnemu dogodku iz slovenske zgodovine (Vstopanje Slovenije v Evropsko unijo (2004). *Zgodovina v šoli*, 24(3-4). https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/1-1000/905/Zgodovina_v_soli-2004_st_3-4.pdf

² Kultura spominjanja pri pouku zgodovine (2021). *Zgodovina v šoli*, 29(1).

<https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/57001-58000/57401/PDFzgv%C5%A1oli1.pdf>

Obletnice v kulturi spominjanja pri pouku zgodovine (2021). *Zgodovina v šoli*, 29(2). https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/57001-58000/57410/zgodovina%20v%20soli-splet_2%202021.pdf

Mednarodni kraji spominjanja pri pouku zgodovine (2022). *Zgodovina v šoli*, 30(1), 2022.

[https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/58001-59000/58252/Zgodovina-v-soli-1_2022_low-res%20\(1\).pdf](https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/58001-59000/58252/Zgodovina-v-soli-1_2022_low-res%20(1).pdf)

Kulturni in zgodovinski spomin je prepoznaven v obravnavi generala Rudolfa Maistra. Poleg številnih novih zgodovinskih raziskav, ki so namenjene tudi ohranjanju kritičnega zgodovinskega spomina na njegovo delo in zgodovinsko vlogo, je prisoten tudi kulturni spomin. Prepoznamo ga zlasti v številnih literarnih delih o generalu Rudolfu Maistru, v katerih se njegova vloga in pomen idealizirata v opisovanju najmanjših podrobnosti iz njegovega življenja in delovanja, prisotna pa je tudi svoboda v literarnem in umetniškem ustvarjanju. Tako je denimo general Maister upodobljen v ilustraciji v obliki Supermana, namesto črke S (Superman) pa na oblačilu nosi črko M (Maister). Idealizira se vloga njegovega konja Vojka, ki je preostale konje popeljal v boj za Maribor. Takšna literarna dela se pri pouku lahko uporablja za ustvarjanje in spodbujanje pozitivne narodne podobe in državotvorne države. Treba pa je ločiti med znanstveno zgodovinsko predstavitev njegove vloge ter literarnim in umetniškim idealiziranjem. Slednje bi lahko vodilo v ustvarjanje novih mitskih predstav, ki pa pri pouku zgodovine, temelječem na zgodovinski znanosti, niso zaželeni.

Iz vsebine

Zgodovina v šoli prinaša tudi dva članka za pripravo osnovnošolskih učencev na tekmovanje iz znanja zgodovine, katerega tema je *Vsakdanje življenje v visokem in poznem srednjem veku na Slovenskem*. Prvi članek z naslovom *Nekoč je bil Gutenwerd* predstavlja izjemne izsledke arheoloških raziskav srednjeveškega trga Gutenwerd – današnji Otok pri Dobravi v občini Šentjernej –, ki so ga leta 1473 napadli in opustošili osmanski Turki (avtor dr. Tomaž Nabergoj, Narodni muzej Slovenije). Drugi članek z naslovom *Oris klientele Celjskih grofov (1341–1456)* pa prinaša izsledke novih zgodovinskih raziskav klientele Celjskih grofov, ki je skrbela za urade, službe in sprejemala različne funkcije. Mednje so spadali vazali, familijarji in uradniki iz vrst nižjega plemstva, meščanov, duhovščine in kosezov (avtor dr. Jaka Banfi, Narodni muzej Slovenije). Članka sta objavljena v rubriki *Izpostavljamo*.

V rubriki *Izmenjujemo izkušnje* sta objavljena didaktična članka z naslovom *Film o Aleksandru Makedonskem pri pouku zgodovine s formativnim spremljanjem* (avtorica Nataša Graovac, Šolski center Postojna) in *Status učencev/dijakov s posebni potrebami v osnovnih in srednjih šolah v Italiji in primer učne ure zgodovine v zamejstvu* (avtorica Mira Susić, Državni izobraževalni zavod Jožef Stefan Trst).

V rubriki *Predstavljamo* so objavljene predstavitve treh publikacij, in sicer Gregorja Antoličiča *Maksimilijan, Cesar po Napoleonovi milosti* (Martina Fekonja), Katarine Mahnič in Alenke Juvan *Rudolf in Vojko ali Kako je Maister v 47 minutah ubranil slovenski Maribor* (Mojca Volkar Trobevšek) in Simona Purgerja *Kratka zgodovina Slovenije* (dr. Vilma Brodnik). Predstavljamo pa tudi strokovno ekskurzijo z naslovom *Kako se čuti utrip slovenstva ob tromeji* (avtorica mag. Bernarda Roudi).

Vabljeni k branju in soustvarjanju revije *Zgodovina v šoli*!

Dr. Vilma Brodnik, odgovorna urednica